

چارشانبيا — ۱۵ شباط ۱۹۲۸

جلد : ۹

بشنجی سنه — نومرو ۱۰۴

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام
پوردی یاننده کی بناده
خصوصی دائره

صاحب و مدیری
محمد مسیح

ملی مخبر

آبونه شرطی : ۱ سنه لکی ۲۵۰
آلتی آباغی ۱۲۵ ، فوق العاده
نسخه لرایچون ۳۰۰ و ۵۰۰
غروشد .

مجموعه مزه یثنتجه طبیعی تنسیب
ایدله بن از لر اعاده ایدلر .

هر آیک برنجی داوره بشنجی کونلری هیقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرئی مجموعہ در .

ادبیات تارنجی

هدایتك شعرى

تصوفى خاقان اديباتك ايجيه مهم سيارلندن
برى اولان هدايتك سانسفهمنى ديكر بر
مقاله مزده [ملى مجموعه ، صاى ۹۷]
ايضا حه چاليش مشدق بومقاله مزده ده شعرلرني
تحليله وادنى سياتنى ممكن اولدينى قادر
توريه غيرت ايده جكر .

ناسى مورخرمز ، نهده نذكره
نويسلرمز ، هدايتك شاعر اكنه هان هيچ
تاس ائجزلر بولنه كوره تصوفى عقيدملرى
لساناً تلقينه ، قلماً تعميمه چاپان هداى
ديوانى بر صنعت هيچانك ظاهرى دكل ،
بر فضيات منقبيه سنك تكراريدر . بوسيله
مورخر وتذكره نويسلر اولنده ادنى قيمت
برينه ، حقيقت وحكم آرامشلردر .
فى الواقع هداى ده ، ديوانى ادبيات هوسيله ،
شعرلك اداسيله وجوده كتيرمه .
اسلام طالعك هر طر فنده اوتد نبرى تبعيت
ايديلن برنعنه يره عايله ظلمك شكل وروخته
كوكله حول ايچون آوى بر طريق بولمش ،
مربوط اولدينى تصوف اساسلرني باشقاچه
بوولنده خلقه كوتورمك ، تلقين اتمك
ايسته مشدر . ديوانه ، حتى سلعى وسريع
بر نظر عطفى بيله بوجهى آكامفه كفايت
ايدر .

هدايتك آلپلرلى خارجى نسجى اعتباريله
قصه لرله مالا مالدر . زمانده توك ادبى
تكملى بولمش اولمغه برابر ، اونك اثرنده
بو تكاملك نك ايزنه تصادف اولونماز .
هداى ، على العموم خاق شاعرلرنيك اعتياديله
فلاسيك ادبياتك حركتلىر نه هيچ اهميت
ورمه مش ، بو ادبياتى دقيق و تقيه اوزمه مش ،
كندى طالعده ادنى تايللر خار جنده باشمشدر .
اعتقادلرني خلقه تلقين ايچون هدايتك
استعانه ايتديكى ادبيات ، بونس امره نك
براقدىنى يره دوران ادبايدر ؛ فلاسيك
ادبايدن صرف نظر ، هداى تصوفى ادبياتك

سپرنده يايانچى كيدر . تصوفى ادبىاتك ،
يونسدن صوكراكى جربايله دنى باقندن
علاقه دار اولماش ، بو ادبىاتك درونى
كوزه للكتنى ، دنكين محصوللرنيك ايل
رايمه سنى قسماً اراسوا طاداما شدر .

هدايتك نظرلرده وزنله قافيه قيمتمز
ايكى عصر در ، فعللر زاتخاب ايتديكى زمان
قافيلر ، دائماً صدفدر . مثلاً اولماز ، بولمز ،
بيلمز ، قيلماز كملرني ، يكديكريله مقفا عد
ايدر . شواله سنى اونك قافيه تلقينه تر جان
اولور :

چونكه مرادى سنك
غيرك سوداسنى قادر
ياك ايله كوكل خانه سن
كندى عشقكله طولدر
نجه بر درد ايله محنت
نجه بر حسرت و فرقت
وسلكه وير قايبت
چوق آغلادق بوى كولدر
ايترسنى جانم ولى
نيلسون ايريشم الى
ايل صانور عاشق دلى

كيسه يايغز بونه خالدر .

قافيلرني فعلدن انتخاب اتمه ديكي تقديرده
اكثريتله رديفه انهماك كوستر . بعضاً قافيه
برينه سجع ياپار ، بعضاً قافيه بو بوتون
اهال ايدر .

هداى ، ديكر بوتون خلق شاعرلرى
كى ، هم عروضى ، همده تورك وزننى
قوللانمشدر . بويكى وزن حقند خصوصى
بر فكرى بولونمايى جهتله ، عرب وزنيله
تورك وزننى هم عبا بولمش ، ايگى سنى
يكديكرندن تفريقه لزوم كورمه مشدر . هداى
بو ايكى وزننى قوللانيركن عيى درجه ده
بهرر يكسزدر . اولرنده وزن آوى بر قايى ،
بر جرچوه خالنده اولوب فكرله الفت اتمه .
مشدر . كنديسى نه شاعر ، نهده صنعتكار
اولمادىنى ايچون يازيلرنه كى آهنگ ، يالكر
وزنك تأمين ايتديكى ناقص آهنگدر .
آلپلرنده حسلرنيك قوشندن كن بريان
موسيقىسى آرامق ، مثبت بر نتيجه ورمه ين
بهود بر مشغله در . هدايتك ، كجوشتون
دملرنده سوبله ديكي منظومه لرده بيله آهنگ ،

ا كيك ، قيريق برقمه دن عبارتدر . بونى
توثيق آرزو سوبله لاعلى العنين بش اون مصرعى
قل ادييورز :

فنا بولوب حيات آلام شودم كه عشق يارمى
حبت ايتنه كسون خير صورسون مزارمى
نسيم روح رحمانى نفس ايرسه كرجاه
بهارستان اوله عالم صفائى نوبهارمى
فنا اندر فنا بولدى وجودم ملكى سرتاسر
كوريتان بر بدن قادى هان آتخى حصارمى
كچوب دنيا وعقايبى ايزم وحدت سرايه
فقيرم كركرم اولسه غنى پروردگارمى

ديواننده ، هدايتك حساسيتنى ثبات
ايدم جك دليل بولمى ، ظن اولونديقتن
داما مشكدر . حرارت ، صفوت ، صميمت
وسا ملك اثرلرنده پك آزدرد . تصوفى
ادبىاتك بونس امره ديواننده طائيدمى
سجيه لرندن نظرلر كاملاً محرومدر .
هداى ، آلپلرنده جدى جهره سى ، چايى
قاشلرى ، سرت باقيلريله نظره چاربار .
سويلر كن جوشماز ، بالعكس آغيزلاشير ،
سوزلرندن ايليق ، اوقشايجى بر هواكاز ،
مصرعلرى اوشوشون ، اورپرتن بر قيش
روزكارنى آندردر . كملرلى على العاده
مناريله قوللاشير ، ايسته ركه هرجه سى
بر نياز ، برمت ، بردا اولسون . بونك
ايچون جوق دغه صفوتنى براقير ، طبيعيلكدن
اوزا قلاشير ، شعرلرني قلبندن كن دونى بر
سسله دكل ، دوداقريله ترنم ايدر . ديوانندن
آلدقمز آشاغيدى كى پارچا ، هدايتك ،
مدعازى قوتلنديره جك ماهيته اولان
آلپلرندن برادر :

كورده كه جانان ايلرين
بايل خير وبركل بزه
قورده كه يارك كلرين
بايل خير وبركل بزه
فرياد ايدردىك روز و شب
بو دردكه نولدى سب
كادن نه ايلرسك طلب
بايل خير وبركل بزه
عشقه سرمست اولديك
كادن نجه بوى آلدنيك
آنده نه خات بولديك
بايل خير وبركل بزه
كادن ديكندن بىدى كس
الله بس باقى هوس

عشاقه اولوب دست رس
بابل خبر ویرکل بزه
پروانه‌وش یاقی بالور
تاقالبه سندن اثر
وستانده قانرسک اگر
بابل خبر ویرکل بزه
وازی قونانندن کوچوب
چسر مجازیدن کیوب
وحدت شرابندن ایچوب
بابل خبر ویرکل بزه
بوق ایلیوب هب وازی
بولدگی سنده یازی
کشف ایلیوب اسرارسی
بابل خبر ویرکل بزه
کنندگدن آل سلدک ایسه
اولزدن اولک اولدک ایسه
مقصودگی بولدک ایسه
بابل خبر ویرکل بزه
سندن فنا بولدگی سن
کلدن آلوب بوی حین
پر اولدی جان یله تن
بابل خبر ویرکل بزه

هدایئیک شیخسی براسلونی، خصوصی
برافاده‌سی یوقدر. موضوعی درد، بورلکدهده
تنوع حس اولونماز. عینی فکری دیوانیک
مختلف صحیفه‌لرنده آری طرز لرنده، حتی
اغصاً عینی کله‌له تکرار ایدر. کوروشی
محدود، سطحی، برآزده ابتدائیدر.

هدائی، تصوفی خلق ادبیاتیزک افتاده ایله
زهدی طله توجه ایدر. جریانه، بولم یخنده
استقامت ویرمک ایستین ایلیک زهددر. تصوفی
ادبیاتیز، یونس امره‌دن صورکرا، بری
دوغورودن، وغریبه یونسک، دیکری قایقوسرک
تأثیری آلتنده باشقا باشقایکی شعبه به آریلیش
ویونسک تأثیری آلتنده اونک مدافه ایستدیکی
اساسلرک طرفه اری اولاروق دوام ایدن تصوفی
ادبیاتیز نهایت افاده‌وشا کردی هدائی ایله تمام
زهدی رمایت آلمد. بر افاده‌وش هدائی به کانه جیه
قادر قرتی، حرارتی ذره ذره قایب ایدن
بودایی، بونلرکده اارند. تصوفی هوبتندن
متجر بولویوروز. تصوفی ادبیاتیزک به صورته
هدی برلباسه بورونه سنک سبی آنا ولوده
تصوف جریانسک یاواش یاواش ضعیفلامسی
ومؤخر آتیشنه متصوفلرک صمیمی برر
درویشدن زیاده خرقه پوش برملر اولماسر
مدرسه ترسیه سبله تشکل ایتیش دماغلرک مراقبه
قابلیتک آرزو، تفحصه دیکل، عیا که استدلاله
آلیشمش اولانلرک تصوفه علاقه‌سی جزئی
وجلی اولاجقنه کورمه و قنارینی دین

بولولطار و صباح

کوکلرده بر سیاه هیولاکی
دالغانلادی بنه جوشدی بولولطار...
ساردقه خیالی بر ایته تپی
بربری ایتدی قوشدی بولولطار...!
یقیلدی کیمیی، کیمی دوغروالیدی
کیمیی بر سرخوش کی سالاندی
کیمیی کندینه آرقاداش بولدی
کیمیی بختک زنکنه باندی...!
بر آجی فیرطینا قوبدی آفانیز،
بولولطار قورتونای ایچین قاچیشدی!
بو صاواش اولورکن سونکوسر، قانیز
تولولمار یارانان جانلوار قیشدی.
بورلر قودودری، روزگار ایکلدی
بولولطار چاریشدی صاریشین آیه...
بو یینمز وحشی بر، کوک دیکلیدی
افنده بلیدی بر آتش یایلا...!

★

آله‌ودن میزاقلر کوک صاباندی
بولولطار جان ویردی، کیجه جان ویردی!
صبح اولدی دیبه کوکلم آلهاندی
اونوتدم قلبمه جان ویرن دردی!

۳۰ کانون ثانی ۱۹۲۸ محمد مسیح [۵]

کتابلرینک تشریح و تفسیرینه تخصیص ایدر نلر
آراسندن یونس، قانغوسر، اشرف
اوغلی کبی، حقیقی مراقبه‌ده بولان
درویشلر جیقمازادی و جیقمادی. تصوفی
ادبیاتیز، اولنرک الهی بر نشوه ایله تنظیم
ایستکلری درین، انجیه، مؤثر، براق شعر لرندن
محرم قادی. هدائی، زهدی مالک خشین
اعوجاچلرنده تصوفی ادبیاتیزک قیصیلان،
دونوقلاشان شعله‌سنه اسکی حیاتی، اسکی
بهارینی اعاده ایدمزدی. او، بو ادبیاتی
کندی اقلیمندن باشقا بر محیطه کونورمه،
اوراده یاشانمه چالیشدی. تصوفی ادبیاتیزک
تاریخنده هدائیک اسمی، ایسته بوتنشبدن
دولایی کجه جکلدر.

محمد خالد

[۵] محمد مسیح تک‌بکچن نسخه‌ده کی شعرینک سکرنجی
مصرعندن صورکرا:

نه معمالی حیات...!

وقفت

مصرعلرینک علاومه‌سی ودوقوزنجی مصرعه‌ده
سنک اوکندده کی خنیت بوتون بوتون باشقا
شکلنده تصحیحی رجا و واقع یاکشاشلر دوپسبله
اعتذار اولونور.

قورتاران ایچین *

«تورکدن تورک»

توکوزمیدر تورکچیک؟

توزسمیدر تورکچیک؟!

نه‌بی واز او سسک،

کبه‌بی واز او سسک...

«او «قارین»

«او «بارین»

ایلمیزه،

دبلیمز

داها کوزمل سیرکی،

دا اا درین بیلکی

کنیش کینیش ویرمک..

یتیش ویش ویرمک:

نه بزه،

هییمزه!

آغیر دکیل:

تیبیل! تیبیل

قورتولان تورک،

بول بولان تورک!

بیلدر! کیم؟

کیعدر، کیم

آچیقلی، بیکلیکی یارادان

ودویشانه بییقلائی آزادان...!

یرمزدن کوک دهک

قاناد سالان

و آد سالان

او اک آشسز و او «تک»

تاکری یوزلو قلاووز،

تاکری یوزلو اولوموز

کوکزه سه‌وک صاجا او کونش،

کوزر دوکوی بردن آجان اوکونش،

او «کال» لی مصطفی

باشیمزد - هم بندر - هم سنک -

اوکا اوپسون هر قافا:

نمودت اوندن دنکی بز: ز نکینک...

آریبلی چورتوک،

طولولنی یورتوک

ایچین، بن

ایچمدن

آند ایچمد!

بای بیچمد:

کوندوزدن، بوجه‌دن!

واز یکدم کیچمدن!

آسمال بز

قورتاران بر داما!

صونالم بز

دوغرو اوکا: یک هورا!

استانبول، شویاط ۱۹۲۸

دوقورب. کورمه‌تین